

Handläggare
Malmberg Jan

Datum
2011-03-25

Diarienummer
KSN-2011-0064

Kommunstyrelsen

Finansdepartementet: Promemorian Förslag till höjd garantinivå i inkomstutjämningsen för landstingen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att avge yttrande enligt **bilaga 1**.

Ärendet

Utjämningskommittén.08 har i en promemoria föreslagit förändringar i det inkomstutjämningsystem som gäller för landstingen samt ett tillägg i det kostnadsutjämningsystem som gäller för kommuner. Båda förändringarna syftar till att underlätta skatteväxlingar mellan kommuner och landsting, avseende de som går från kommun till landsting och nu är aktuella vid förändrat huvudmannaskap för kollektivtrafik. I **bilaga 2** återfinns kommitténs sammanfattning över förslaget.

I det gällande inkomstutjämningsystemet har kommuner en garanterad inkomstnivå genom tillskott från staten räknat på 115 procent av den genomsnittliga skatteunderlagsnivån i landet medan landstingen har garantinivån 110 procent. Det betyder att ett skatteöre är mer värt i kommunsfären än i landstingssfären. Vid en växling från kommun till landsting kommer landstingets intäktsökning av tillkommande skatteören att bli lägre än den intäktsminskning som samma skatteören ger i kommunsfären.

Vid en skatteväxling uppkommer även en snedvridning mellan de kommuner som ingår i växlingen. Snedvridningen beror på att den kostnad som respektive kommun har för kollektivtrafik inte motsvarar den nivå som växlingen genomförs vid. Växlingen sker på en och samma nivå för samtliga kommuner då växling inte kan ske individuellt per kommun utan görs för länets kommuner samlat. Några kommuner har således en kostnad som är högre än vad skatteväxlingsnivån motsvarare medan andra har en lägre kostnad. De som har en högre kostnad kan "tjäna" på växlingen genom att de blir av med högre kostnader än vad växlingens

intäktsminskning ger dem. I det nuvarande systemet kommer detta förhållande till del att hanteras genom att samtliga kommuner som ingår i växlingen får samma faktor i kostnadsutjämningsystemet för den verksamhet som växlas till landstinget. Genom denna justering likställs alla kommuner med varandra för den verksamhet som växlats över till landstinget. En del av skillnaden mellan kommunerna vad gäller deras respektive differens mellan kostnader och intäktsminskning till följd av växlingen minskar därför. Helt elimineras dock inte skillnaden mellan de kommuner som ingår i växlingen.

Det är över dessa två imperfektioner i det befintliga utjämningsystemet som utjämningskommittén lämnar förslag vilka ska minska den snedvridning som uppkommer av en skattväxling.

Föredragning

De förslag som Utjämningskommittén.08 tar upp är, i den del som gäller att ge landstingen samma inkomstgarantinivå som kommunerna, nödvändigt för att möjliggöra skattväxlingar i riktning från kommuner till landsting. Genom att ge landstingen en likvärdig garantinivå som kommunerna kommer intäktsökningen hos landstinget att bli lika som intäktsminskningen hos kommunerna.

Den andra delen i förslaget ska göra det möjligt för kommuner i ett län som skattväxlat med landstinget att skapa en utjämning mellan kommunerna. Denna utjämning syftar till att omfördela de vinster och förluster som en skattväxling av en verksamhet ger mellan länets kommuner. Efter en skattväxling som för ansvaret för en verksamhet från kommunerna till landstinget finns behov att justera kostnadsutjämnningen för de kommuner som omfattas av växlingen. Eftersom samtliga kommuner lämnat över verksamheten till landstinget får alla kommuner samma faktor för denna verksamhet i kostnadsutjämningsystemet. Faktorn sätts till genomsnittet för landet vilket gör att kommunerna som grupp blir neutrala till den verksamhet som växlats över till landstinget. Trots detta återstår en restpost där enskilda kommuner i länet är vinnare medan andra är förlorare. Utjämningskommittén.08 förslår att kommunerna i ett län mellan sig ska tillåtas utjämna de skillnader som kvarstår efter justeringen av kostnadsutjämnningen. Utjämningen mellan kommunerna ska ske genom en sk mellankommunal utjämning där de kommuner som vinner på skattväxlingen ersätter de som förlorar. En sådan mellankommunal utjämning ska enligt förslaget kunna få finnas under upp till fem år.

Den första delen i förslaget, lika garantinivå för kommuner och landsting i inkomstutjämnningen, är nödvändig för att möjliggöra skattväxlingar från kommun till landsting. Denna åtgärd, lika nivå i inkomstutjämnningen, har diskuterats inom länet för det fall att kollektivtrafiken ska föras från kommunerna till landstinget. Vid diskussionerna har parterna varit överens om att en harmonisering av inkomstutjämnningen underlättar en skattväxling. Kommitténs förslag är därför helt i linje med den syn som finns i länet. Uppsala kommun delar den uppfattning som finns i länet.

Den andra delen i förslaget behandlar möjligheten för ett läns kommuner att utjämna de differenser som uppstår genom att kommunerna har skilda omfattning och kostnad för den

verksamhet som skatteväxlas. Denna skillnad minskar genom att kommunerna i kostnadsutjämnningen får samma faktor för den verksamhet som växlats över till landstinget. Skillnaden elimineras dock inte helt. En möjlighet att utjämna återstående skillnad mellan berörda kommuner finns i form av sk mellankommunal utjämning. En sådan mellankommunal utjämning underlättar skatteväxlingen och därmed även beslut om att genomföra huvudmannaskapsförändringar. Uppsala kommun bör därför tillstyrka förslaget även i denna del.

I förslaget ingår att en sådan mellankommunal utjämning högst får gälla i fem år. Något motiv ges inte till varför utjämnningen endast ska få tillämpas under fem år. Den skillnad som uppstår lär inte vara eliminerad efter fem år såvida inte kostnadsutjämningsystemet fånga upp den. Förslaget bör därför kunna vara att mellankommunal utjämning ska kunna tillämpas under längre tid än fem år om inte skillnaderna minskat genom andra justeringar i utjämningsystemet.

Ekonomiska konsekvenser

Inte aktuellt med anledning av detta yttrande.

Kommunledningskontoret

Kenneth Holmstedt
stadsdirektör

Handläggare
Malmberg Jan

Datum
2011-03-21

Diarienummer
KSN-2011-0064

FÖRSLAG

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Finansdepartementet: Promemorian Förslag till höjd garantinivå i inkomstutjämningsen för landstingen

Uppsala kommun tillstyrker förslaget i den del att landstingen bör få en garantinivå i inkomstutjämningsen som är på samma nivå som landets kommuner. Motivet till detta är att aktuella och kommande skatteväxlingar mellan kommuner och landsting underlättas i så mån att den avgörande frågan i en skatteväxling kan fokuseras på om den verksamhet som ska växlas kan hanteras bättre hos annan part snarare än om växlingen ger ekonomiska för- eller nackdelar för endera parten.

Förslagets andra del om möjlighet att etablera en mellankommunal utjämning tillstyrks även den av Uppsala kommun. Vid en skatteväxling i Uppsala län för kollektivtrafik har konstaterats att en växling, även efter justering av kostnadsutjämningsen, ger olika utfall för de berörda kommunerna. En mellankommunal utjämning kan ta hand om dessa skillnader. Om skillnaderna är större än några enstaka skatteören bör en sådan utjämning få möjlighet att gälla för längre period än de föreslagna fem åren. En tidsperiod för mellankommunal utjämning skulle kunna vara tio år snarare än de föreslagna fem.

Gunnar Hedberg
ordförande

Astrid Anker
sekreterare

Utjämningskommittén.08

Fi 2008:07

Förslag till höjd garantinivå i inkomstutjämnningen för landstingen

Sammanfattning

Utjämningskommittén.08 (Fi 2008:7) har i uppdrag att utvärdera och utreda systemet för kommunalekonomisk utjämning. I kommitténs direktiv anges att utfallet vid skatteväxlingar till följd av huvudmannaskapsförändringar inte blir neutrala (dir 2008:110).

Det föreligger sedan länge ett behov av att genomföra förändringar som gör att skatteväxlingar mellan kommunerna och landstinget i ett län ska kunna göras så att inga oönskade omfördelningseffekter uppstår.

Lagen (2010:1065) om kollektivtrafik träder i kraft den 1 januari 2012. Enligt 2 kap. 1 § ansvarar landstinget och kommunerna inom ett län, med undantag för Stockholms län och Gotlands län, gemensamt för den regionala kollektivtrafiken. Landstinget och kommunerna får dock komma överens om att antingen landstinget eller kommunerna ska bära ansvaret. Kommittén har erfarit att en huvudmannaskapsförändring avses göras i 10 län från och med den 1 januari 2012 med åtföljande skatteväxling. Med olika garantinivåer för kommuner respektive landsting i inkomstutjämnningen kommer omfördelningseffekter att uppstå.

Kommitténs uppdrag ska slutredovisas senast den 30 april 2011. Ett lagförslag som överlämnas till regeringen vid denna tidpunkt torde inte hinna beredas i tid för att kunna träda i kraft den 1 januari 2012. Kommittén har därför beslutat att göra en framställan till regeringen med förslag till ändring i lagen om kommunalekonomisk utjämning i syfte att eliminera de oönskade omfördelningseffekter som uppstår vid skatteväxlingar till följd av att olika garantinivåer tillämpas i inkomstutjämnningen för kommuner respektive landsting.

Kommittén har mot bakgrund av detta funnit det lämpligt att föreslå att garantinivån i inkomstutjämnningen för landstingen från och med 2012

höjs till 115 procent. Förslaget föranleder en ändring i 4 § lagen (2004:773) om kommunalekonomisk utjämning.

Enligt kommitténs mening går det inte att utesluta att det kan uppstå omfördelningseffekter mellan kommuner i ett län i det fall överenskommelser träffas om att låta landstinget bära ansvaret för den regionala kollektivtrafiken i länet och därmed bli regional kollektivtrafikmyndighet. Kommunerna i ett län bör i sådant fall ges möjlighet att komma överens om att de får lämna bidrag till varandra om det behövs för kostnadsutjämning dem emellan, s.k. mellankommunal utjämning, under en övergångsperiod på högst fem år. En bestämmelse med denna innebörd föreslås införas i lagen (2010:1065) om kollektivtrafik.